

CORELAȚIA DINTRE COMPETITIVITATE, CREȘTERE ȘI LIBERTATE ECONOMICĂ

Lector univ., Tatiana GUTIU

*Institutul Național de Cercetări Economice,
Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Ion Creangă 45,
Tel: 022501114, www.ince.md*

Abstract

The current issue is unquestionable because, in the conditions of increased international competition, political and economic instability, the aggravation of the confrontation between large open economies to expand the markets to the detriment of competitors, namely the competitiveness becomes an important factor in ensuring the efficient functioning and sustainable development of economic agents, as well as the national economy. The main objectives of the research in this article are analysis of the dynamics of the competitiveness of the economy of the Republic of Moldova, the estimation of the correlation between the competitiveness of the national economy, the increase of the Gross Domestic Product per capita and the economic freedom through the comparative analysis of the dynamics of the mentioned indicators. In order to achieve the proposed objectives, the author used empirical research methods: observation, comparison, measurement. In order to estimate the correlation between competitiveness and economic freedom, the functional analysis method was applied. The author found that there is a close link between the Global Competitiveness Index and GDP per capita.

Key words: *competitiveness, Global Competitiveness Index, economic growth, Gross Domestic Product per capita, Index of Economic Freedom, econometric models*

JEL CLASSIFICATION: O100, P520, C290

Perioada curentă poate fi caracterizată prin acutizarea luptei concurențiale dintre economiile mari deschise pentru zonele de influență, practicării embargoului și politicii protecționiste de partenerii comerciali, creșterea cerințelor față de bunuri comercializate și servicii prestate pe piața internă și pe piețele externe. Pentru a învinge în lupta concurențială la scara mondială, economiile naționale trebuie să devină mai competitive. „Competitivitatea este una dintre cele mai importante caracteristici integrale utilizate pentru a evalua eficiența activității economice la orice nivel al economiei, de la nivelul de microeconomie până la nivelul macroeconomiei” [3 p.91].

„O economie competitivă se bazează pe crearea bunurilor economice și tehnologiilor avansate în condiții de înaltă eficiență, pe piața forței de muncă calificată, pe schimbul de bunuri de înaltă tehnicitate, pe grad înalt de sofisticare al activității antreprenoriale, și se desfășoară în condițiile când și întreprinzătorii și consumatorii au competențe digitale” [2, p.173].

Republica Moldova la acest capitol a înregistrat rezultate destul de modeste, mult mai modeste decât țările vecine. În anul 2017, cu un punctaj de 3,99, țara noastră a ocupat locul 89 în clasamentul statelor lumii după Indicele Competitivității Globale, urcând cu unsprezece poziții față de anul 2016, însă totuși nu și-a restituit poziția din anul 2014 (figura 1). Cel mai reușit an pentru țările analizate a fost anul 2014, însă România cu Ucraina au urcat cu mai multe poziții comparativ cu Moldova. Viceversa, în anul 2016 toate trei țări au coborât în clasament, și de această dată anume Republica Moldova a coborât cu mai multe poziții în raport cu țările învecinate. Prin urmare, economia Moldovei este comparativ mai vulnerabilă.

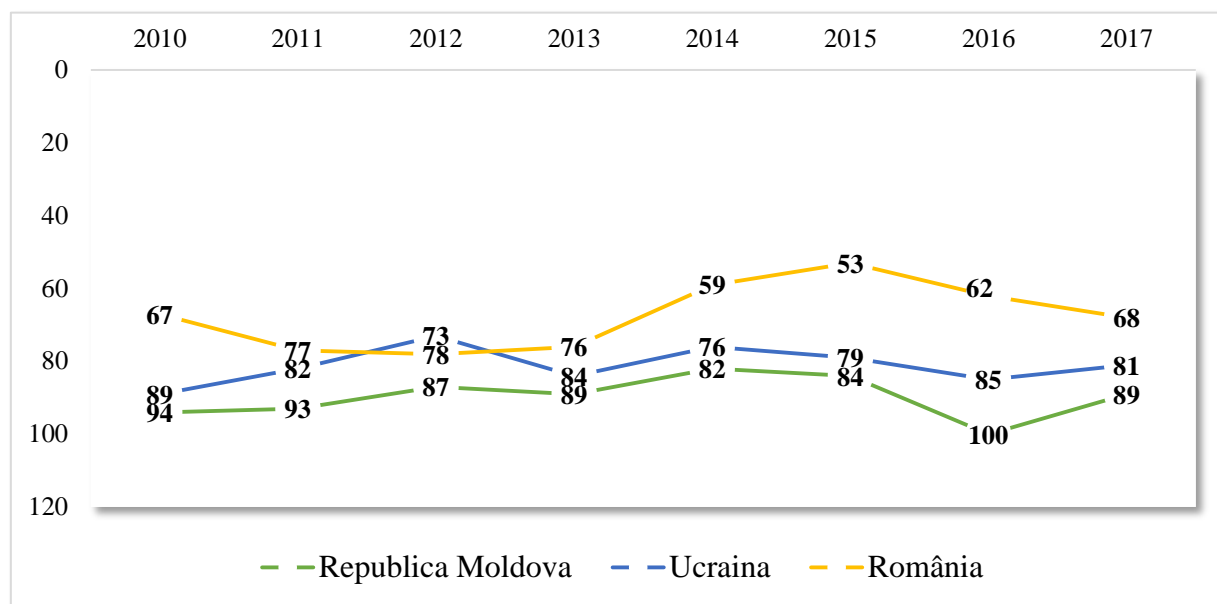

Fig. 1. Dinamica Indicelui Competitivității Globale

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Forumului Economic Mondial: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report> (vizualizat 20.09.2017) și [6].

În anul curent, punctul forte al Moldovei este pilonul „Pregătirea tehnologică”, iar cele mai slabe poziții au înregistrat pilonii „Inovații” și „Dezvoltarea pieței financiare”. Performanțele la capitolele „Dezvoltarea pieței financiare” și „Stabilitatea macroeconomică” s-au înrăutățit considerabil în raport cu anul 2014 (vezi figura 2). În cadrul acestor doi piloni, Republica Moldova în aa.2014-2017 a coborât corespunzător cu 24 și 25 poziții.

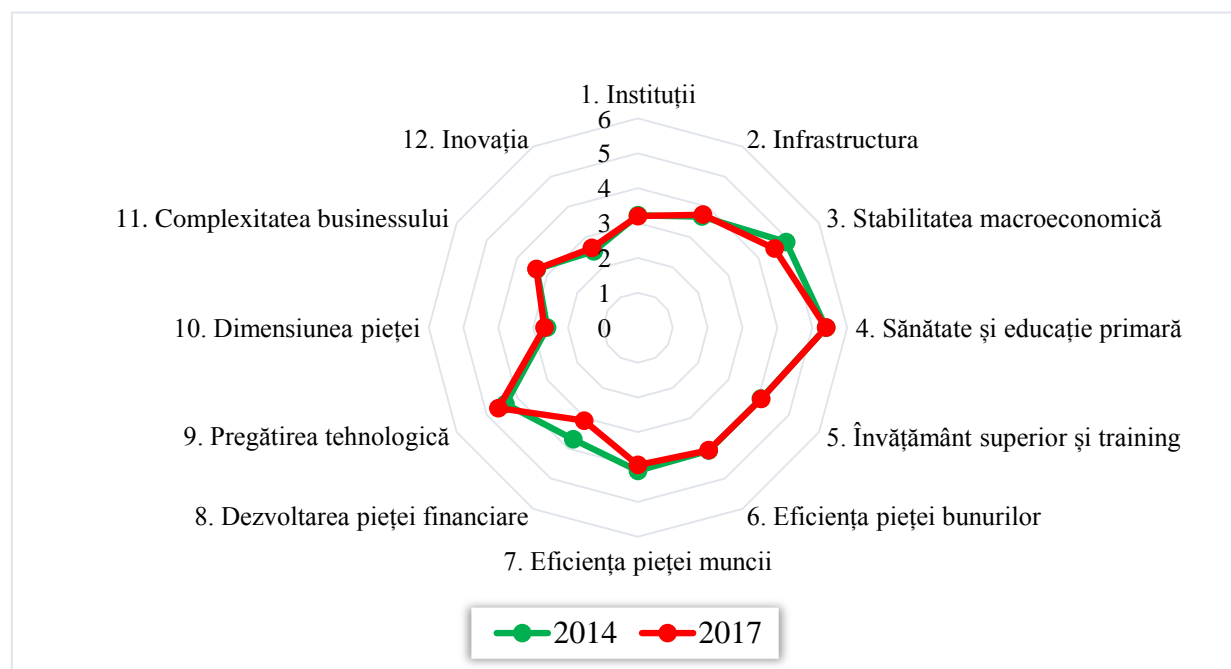

Fig. 2. Poligonul competitivității globale al Republicii Moldova în anul 2014 și 2017

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Forumului Economic Mondial: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report> (vizualizat 20.09.2017) și [6].

Modificarea Indicelui Competitivității Globale (ICG) este cauzată de un șir de factori. Printre factorii care au un impact pozitiv se numără: posibilitatea îmbunătățirii competențelor forței

de muncă, adică majorarea competitivității resurselor umane, dezvoltarea accesului constant la noile cunoștințe și tehnologii avansate, inovații în toate sectoarele economiei naționale, crearea unui stat de drept, etc. Factori care au un impact negativ sunt: corupția, instabilitatea politică și economică, cheltuieli înalte tranzacționale, managementul irațional al mijloace financiare, nivelul înalt al inflației și șomajului, etc.

Analiza comparativă a poligonului competitivității globale al Republicii Moldova și țărilor vecine a arătat că Moldova a cedat României în cadrul tuturor douăsprezece piloni, iar Ucrainei – în cadrul a zece piloni, cu excepția pilonului „Pregătirea tehnologică” și pilonului „Stabilitatea macroeconomică” (figura 3).

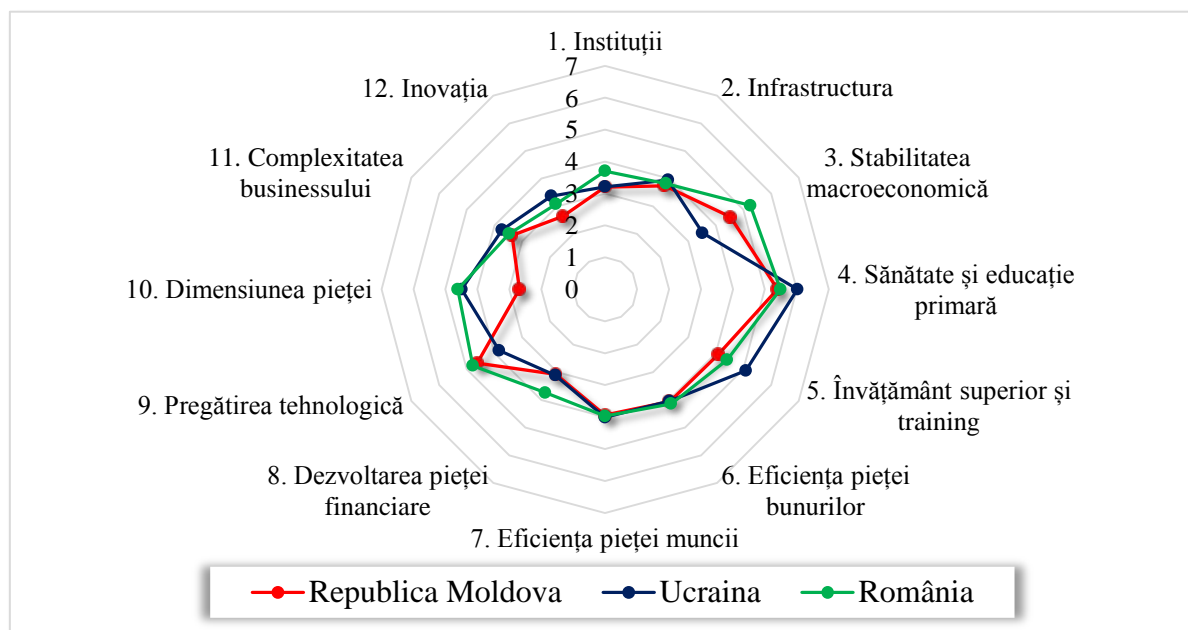

Fig. 3. Poligonul competitivității globale al Republicii Moldova și țărilor învecinate, a.2017

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Forumului Economic Mondial: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report> (vizualizat 20.09.2017) și [6].

Cum am menționat mai sus, Republica Moldova este un stat comparativ mai vulnerabil, și una din cauze este faptul că este o țară agrară, fermierii căreia nu sunt susținuți de statul autohton analogic politicii de acordare a subvențiilor aplicate în țările Uniunii Europene.

„În ultimii doi ani, Uniunea Europeană, a cheltuit anual aproximativ 59 de miliarde de euro pentru subvenționarea agricultorilor, care primesc plăți directe cu condiția să respecte standarde stricte privind siguranța alimentară, protecția mediului și sănătatea animalelor. Aceste plăți sunt finanțate integral din bugetul UE, și în anii 2014-2016 țările Uniunii Europene au cheltuit 45-50% din bugetul total pentru acordarea subvențiilor pentru agricultură. Ca urmare, dimensiunea lor a atins deja jumătate din valoarea brută a produselor agricole” [7, p.102].

„Sporirea competitivității poate fi asigurată prin implementarea următoarelor măsuri: micșorarea costului de producție, utilizarea energiei alternative, majorarea productivității muncii, utilizarea tehnologiilor avansate, politicele anti-trust, majorarea calității forțelor de muncă și în general a calității învățământului” [1, p.70].

Anume economiile naționale, care se află în continuă creștere, care mențin echilibrul intern economic și politic, vor înregistra sporirea competitivității. În schimb, țările care se află într-o stare de instabilitate internă și/sau externă, vor trece în categoria țărilor non-competitive, deoarece această instabilitate subminează în mare măsură credibilitatea poporului în instituțiile publice și financiare autohtone. Competitivitatea joasă, la rândul său, are un impact inevitabil asupra reducerii atractivității economiei date naționale pentru investitorii autohtoni și străini.

În calitate de caracteristică generalizatoare a competitivității economiei naționale putem utiliza Produsul Intern Brut (PIB) pe cap de locuitor. Dinamica și modificarea acestui indicator reflectă într-o oarecare măsură eficiența funcționării sistemului economic și creșterea bunăstării populației.

Analiza dinamicii Indicelui Competitivității Globale și Produsului Intern Brut al Moldovei pe cap de locuitor a arătat că între acești doi indicatori există o corelație (figura 4).

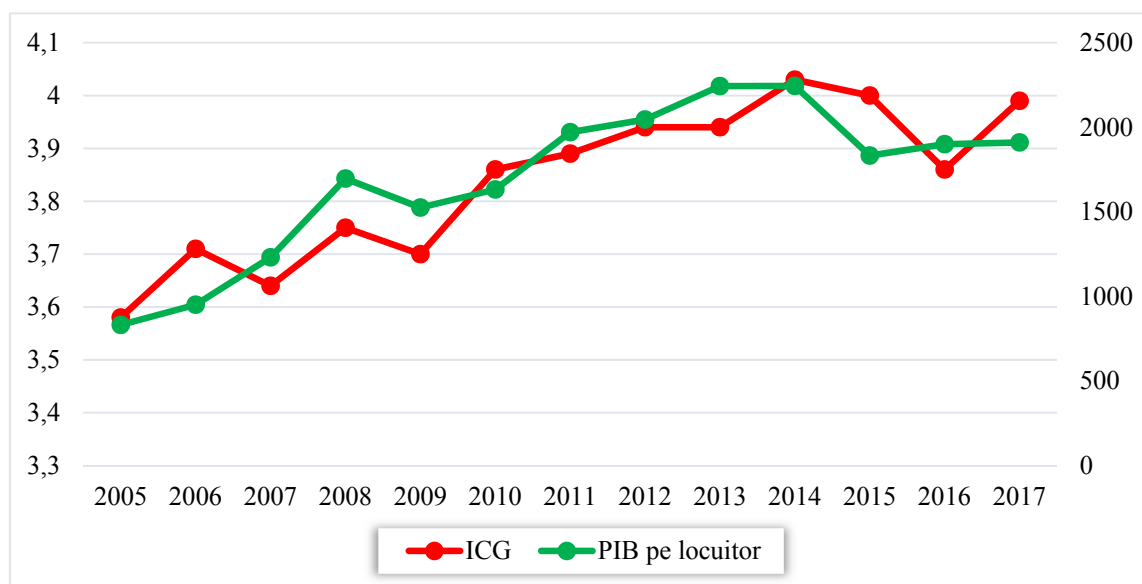

Fig. 4. Dinamica Indicelui Competitivității Globale și Produsului Intern Brut pe cap de locuitor

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Forumului Economic Mondial: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report> (vizualizat 20.09.2017) și [5].

Utilizând pachetul EViews, autorul în rezultatul analizei corelației dintre Indicele Competitivității Globale și variabilei proxy (PIB pe cap de locuitor) a obținut următorul rezultat:

$$ICG = 0,85434 + 0,4035 \times \log(PIB_{loc}) \quad (1)$$

(1,6103) (5,6277)

$$R^2 = 0,8$$

unde: *ICG* – Indicele Competitivității Globale;

PIB_{loc} – PIB pe cap de locuitor;

R^2 – coeficientul de determinare.

Coeficientul de regresie (+0,4035) reflectă gradul de influență al variabilei proxy. Valoarea lui pozitivă indică că legătura de cauzalitate dintre acești doi indicatori este directă. Prin urmare, analiza competitivității la nivel macroeconomic a demonstrat că se trasează o dependență rigidă între indicatorii menționați: cu cât este mai mare venitul pe cap de locuitor, cu atât este mai mare competitivitatea economiei naționale și cu atât este mai mare ratingul Republicii Moldova la scară mondială.

Alt obiect de cercetare pe care și la propus autorul este corelația dintre competitivitatea economiei naționale și libertatea economică. Studiarea dinamicii Indicelui Libertății Economice pentru anii 2011-2017, a arătat că nivelul acestui indicator în cazul Republicii Moldova este sub media mondială (vezi figura 5).

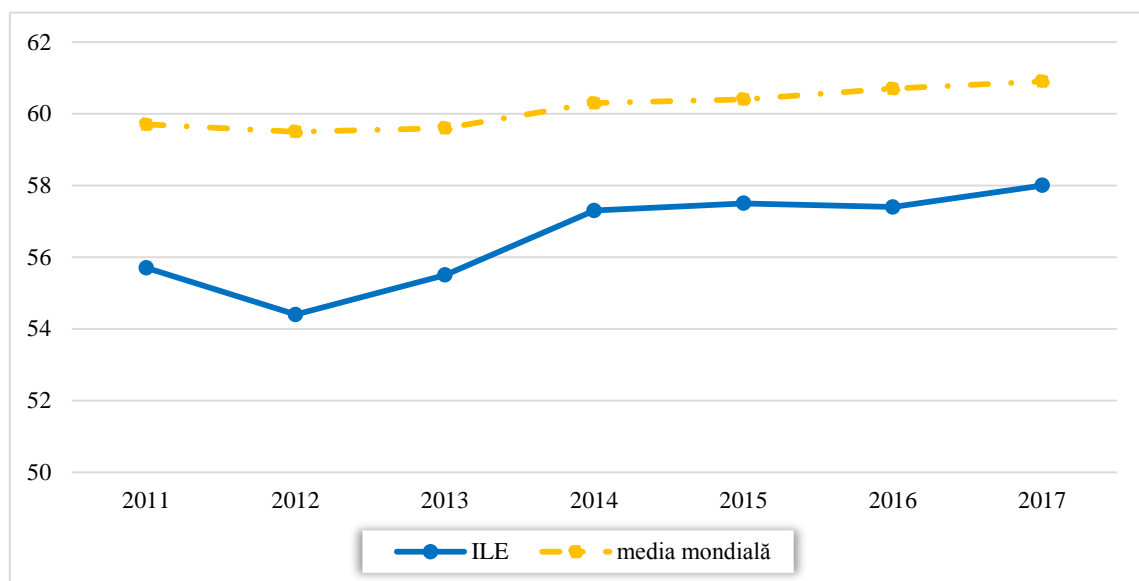

Fig. 5. Dinamica Indicelui Libertății Economice Republicii Moldova

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Fundației Heritage: http://www.heritage.org/index/pdf/2017/book/index_2017.pdf (vizualizat 20.09.2017).

Studierea corelației dintre Indicele Competitivității Globale și Indicele Libertății Economice Republicii Moldova a arătat că corelația dintre acești doi indici neînsemnată (figura 6).

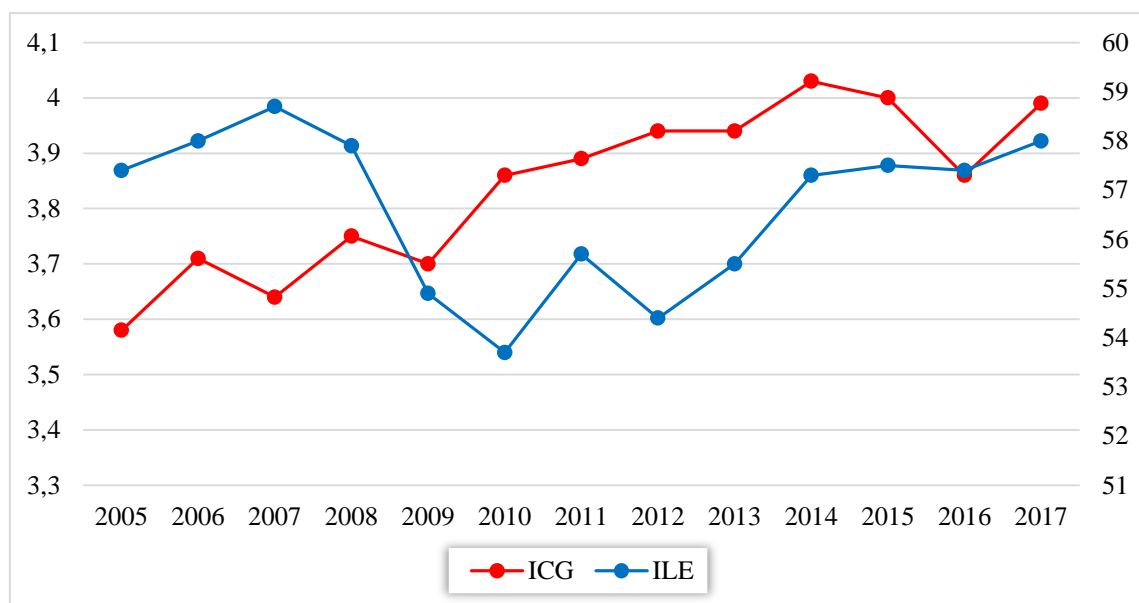

Fig. 6. Dinamica Indicelui Competitivității Globale și Indicelui Libertății Economice Republicii Moldova

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Forumului Economic Mondial: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report> (vizualizat 20.09.2017) și datelor Fundației Heritage: http://www.heritage.org/index/pdf/2017/book/index_2017.pdf (vizualizat 20.09.2017).

Aplicând pachetul Eviews autorul a obținut următorul rezultat:

$$ICG = 4,9761 - 0,0201 \times ILE$$

$$(3,2472) \quad (-0,7431) \quad , \quad (2)$$

$$R^2 = 0,0478$$

unde: *ILE* – Indicele Libertății Economice.

Coeficientul de determinare de 0,05 a demonstrat că în cazul Republicii Moldova discrepanța între acești doi indicatori este frapantă.

CONCLUZII

Pe măsură ce globalizarea dictează tuturor țărilor să sporească procesul de dezvoltare, devine și mai acută problema sporirii competitivității economiei naționale și îmbunătățirii standardelor de viață ale cetățenilor autohtoni.

Relația dintre libertatea economică și competitivitatea economică în perioada curentă în cazul Republicii Moldova este extrem de neînsemnată, însă între competitivitate și PIB pe cap de locuitor – strânsă. Competitivitatea economică generează mai puțină sărăcie și îmbunătățește bunăstarea populației.

BIBLIOGRAFIE

1. GUTIUM, Tatiana. Abordarea conceptuală a competitivității și a interdependenței dintre concurență și competitivitate. *Economica*. 2017, nr. 3 (101), pp. 59-71. ISSN 1810-9136.
2. GUTIUM, Tatiana. Competitivitatea în condițiile economiei digitale. In: *Culegerea de articole și teze ale comunicărilor prezentate în cadrul Conferinței Științifice Internaționale consacrate celei de-a 25 aniversări de la fondarea ASEM „Rolul investițiilor în dezvoltarea economiei digitale în contextul globalizării financiare”*, 22-23 decembrie 2016. Chișinău: Editura ASEM, 2017, pp. 172-173. ISBN 978-9975-75-866-6.
3. GUTIUM, Tatiana. Factorii externi și interni de competitivitate a bunurilor autohtone în economia Republicii Moldova. In: *25 de ani de reformă economică în Republica Moldova: prin inovare și competitivitate spre progres economic: conf. șt. intern.*, 23-24 sept. 2016. Chișinău: ASEM, 2016, vol. 2, pp. 90-94. ISBN 978-9975-75-835-2.
4. *Index of Economic Freedom 2017*. The Heritage Foundation. Geneva, 2017, 492 pp. [citat 20 septembrie 2017]. Disponibil: http://www.heritage.org/index/pdf/2017/book/index_2017.pdf
5. *Moldova în cifre 2017*. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2017, 115 pp. [citat 20 septembrie 2017]. Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Moldova_in_cifre/2017/Moldova_in_cifre_2017.pdf
6. *The Global Competitiveness Report 2017-2018*. World Economic Forum. Geneva, 2017, 393 pp. ISBN-13: 978-1-944835-11-8
7. ПЕРЧИНСКАЯ, Наталья, ГУТЮМ, Татьяна. Причины снижения конкурентоспособности экономики Молдовы. *Россия и новые государства Евразии*. 2017, № I (XXXIV), стр. 101-108. ISSN 2073-4786.